

здоров'я, намагаються уникати вживання продуктів з ГМО саме через непередбачуваність наслідків.

Отже, розвиток постнекласичної науки, яка характеризується взаємопроникненням природничих і гуманітарних наук, породив феномени, що вимагають нового осмислення. В її рамках виникають, чи отримують нове прочитання, економічні, медичні, етичні, філософські, релігійні та інші аспекти. Всі вони, так чи інакше, зводяться до відповідальності людини за майбутнє своє та планети.

Сьогодні людство постало перед необхідністю нового осмислення моральності та її впливу на цілісний розвиток людини і природи. Основою такого ставлення до світу є моральна складова сучасної постнекласичної науки, її гуманітарного аспекту.

І.М. Кушнір

(ХНУ ім. В.Н. Каразіна), м. Харків

МОВА ЛІКАРЯ МАЄ ЗНАЧЕННЯ (ГУМАНІЗАЦІЯ МОВНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ)

Мовна освіта – одна з підсистем сфери освіти, в якій мова й освіта постають як комплексні системні інструменти соціалізації особистості студента. Сучасні освітні системи (зокрема мовноосвітня), як ніколи, зосереджені на кожній окремій особистості, що свідчить про максимальну гуманізацію. Людина перебуває в центрі не лише технологічного прогресу, дослідження оточення, але й навчання та виховання. «Антропоцентричний підхід у науці змінив акценти в меті мовного навчання – не знання про мову і навіть не знання мови, а формування мовної особистості, здатної ефективно здійснювати міжкультурну комунікацію» [3, с.78]. Таки й особистісний розвиток стає особливо важливим для іноземних студентів, які здобувають вищу освіту в Україні. Для них мова країни навчання виконує функцію

адаптації та соціалізації в новому навчально-академічному та соціокультурному контексті, тому мовна підготовка досягає масштабу мовної освіти (за функційною ознакою).

Найбільша кількість іноземних студентів в Україні – це здобувачі вищої медичної освіти. Однією з базових характеристик професіоналізму фахівців медичного профілю є їхня здатність до комунікативної взаємодії з пацієнтом. Загальновизнаною є теза про те, що не тільки фахова майстерність лікаря впливає на ефективність лікування, але й мовленнєвий вплив. «Будь-який діалог між лікарем і пацієнтом виходить далеко за межі кваліфікаційної сторони лікування: сама розмова часто стає лікувальним чинником, оскільки вона впливає на духовний стан пацієнта. Принцип діалогу належить до основних концепцій медицини, тому що розмовляючи з хворим, лікар має справу з його почуттями та думками, страхом і надією» [1, с. 16]. Тож мовна освіта майбутніх лікарів (як українських, так і іноземних студентів) – це один із ключових чинників професійного успіху.

Розуміння іноземними студентами того, що частково від ефективності їхньої навчально-професійної комунікації залежить здоров'я і життя людини, з одного боку, підвищує мотивацію до вивчення української мови, а з іншого боку, посилює важливість сформованості мовної особистості і такого її компонента, як професійно-комунікативний імідж. Ми визначаємо феномен професійно-комунікативного іміджу іноземних студентів – майбутніх лікарів як «узагальнене поєднання соціокультурно-комунікативної і професійно-комунікативної компетентностей» [2, с. 41].

Досягнення іноземним фахівцем-медиком вищого рівня професійно-комунікативного розвитку в процесі мовної освіти вважаємо можливим завдяки проєктуванню його власного «освітнього маршруту», який має бути підкріплений уявленням про результат – загальною моделлю професійно-комунікативного іміджу фахівця медичного профілю. Це система показників особистісних якостей фахівця, рівня знань та сформованості вмінь, які забезпечують йому досягнення вищого рівня професійно-комунікативної

вправності. Вважаємо, що комунікативний імідж майбутнього лікаря має як екстралінгвістичний, так і вербальний рівні. Так, на вербальному рівні майбутній фахівець з'ясовує стан здоров'я хворого, надає вказівки щодо лікування; на екстралінгвістичному рівні здійснюється комунікація за допомогою жестів, міміки. Лікар – це фахівець, покликаний надавати допомогу іншій людині у своїй професійній діяльності. Тож майбутні лікарі повинні володіти когнітивно-діяльнісною характеристикою: навчитися адаптувати свою комунікативну поведінку з метою встановлення толерантного, доброзичливого, але впливового, професійно компетентного спілкування з усіма учасниками комунікативної ситуації. Така комунікативна поведінка створює позитивний комунікативний імідж фахівця-медика.

Зазначені положення зумовлюють необхідність виокремлення відповідних особистісно-ціннісних настанов і комунікативних умінь майбутнього лікаря, а саме [4, с. 337]:

1) усвідомлення всіх комунікативних параметрів ситуації медичної консультації, розуміння цієї ситуації як зустрічі двох експертів: лікаря-клініциста та пацієнта як експерта власного організму та розуму;

2) розуміння того, що недостатня сформованість умінь спілкування призводить до вразливості та вигорання медика-фахівця, а також необхідності удосконалення своїх навичок з досвідом;

3) необхідність комунікативних умінь командного спілкування, у тому числі з колегами в інших професіях;

4) володіння комунікативною стратегією моделювання та мотивування роботи своїх колег.

Перелічені характеристики мовної особистості лікаря реалізуються у професійно-комунікативному іміджі іноземних студентів медичних спеціальностей через низку мовно-аспектних навичок і мовленнєвих умінь (як показано в таблиці 1).

**Складники професійно-комунікативного іміджу
іноземних студентів-медиків**

<i>мовно-аспектні навички</i>	<i>мовленнєві вміння</i>
<p>– обізнаність із фонетико-графічною системою української мови, вміння коректного сприйняття фонетичного й інтонаційного образу та вимовляння українськомовних звуків, слів, синтагм, речень; знання і вміння використовувати такі фонетичні засоби прояву емпатії (співчуття) та сугестії (м'якого впливу) лікаря, як інтонаційні й емпатичні особливості українського речення;</p> <p>– знання українських лексем та навички добирати необхідні лексичні засоби до ситуації: відповідну медичну термінологію або розмовно-професійні мовні одиниці, етикетно-мовленнєві та стратегічно-мовленнєві кліше;</p> <p>– знання граматичної системи української мови, жанрово та стилістично відповідні словотвірні моделі, граматико-синтаксичні моделі.</p>	<p>– обізнаність зі стратегіями й тактиками комунікативної поведінки з пацієнтом та з колегами;</p> <p>– сформованість умінь емпатійного слухання, толерантного говоріння, а також читання та письма в українськомовній лікарняно-практичній сфері.</p>

Сформованість перелічених складників визначаємо через упізнавання та розуміння, а також через усне та письмове продукування власних висловлювань, що містять мовні та мовленнєві одиниці професійно-орієнтованих лексичного та граматичного корпусів.

Таким чином, у підсумку слід особливо наголосити, що рівень володіння мовою і здатність до комунікативної взаємодії лікаря мають лікувальний ефект. У зв'язку з цим мовна освіта, з одного боку, засвідчує гуманістичність сучасної освітньої парадигми, а з іншого боку, є важливим компонентом загальної системи фахової підготовки медиків. Від

сформованості професійно-комунікативного іміджу як складника мовної особистості студента залежить ефективність його майбутньої професійної діяльності.

Список літератури

1. Бруннер Р. Мова лікаря та мова пацієнта. Праці НТШ: Медичні науки. 2018. Т. 54, № 2. С. 16–25.
2. Кушнір І. М. Інтегративна модель методичної системи навчання української мови англомовних здобувачів вищої медичної освіти. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць. Вип. 37. Харків, 2020. С. 36–51.
3. Швець Г.Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 529 с.
4. McClelland D.C. Identifying competencies with behavioral-event interviews. Psychological Science. 1998. № 9. P. 331–339.

Б.В. Новиков

(КНУ «КПІ» ім. І. Сикорського), г. Киев

ИЗЛОЖЕНИЕ РАЗДУМИЙ О ФИЛОСОФИИ С ПРИВКУСОМ САРКАЗМА И ИРОНИИ

Что общего между Фукуямой (Фрэнсисом) и Фукусимой? С точки зрения здравого смысла – почти ничего. Кроме имен собственных явно японского происхождения.

Человек, которому, – то ли образование стартовое, то ли жизненный опыт позволяют, – доступен уровень интеллекта – рассудок, скажет: «Фукуяма – это какой-то американский писатель, то ли политолог, то ли философ. Он еще написал в своей книге «Конец истории» что коммунизму –